

Harcocsi zászlóalj hadtápbiztosítása menetben és találkozójárcban

Molnár József alezredes

A korszerű harc követelményeinek megfelelően szabályzataink minden alegységtől azt követelik, hogy bonyolult viszonyok között is állandóan legyen kész menetek végrehajtására. A menet megszervezését és végrehajtását befolyásolja a menet célja, a menet távolsága, a menet végrehajtására rendelkezésre álló menetvonalak száma és minősége. Nem lehet közömbös az sem, hogy a harcocsi zászlóalj a menetet milyen körülmények között hajtja végre. A harcocsi zászlóalj menetére kihat az ellenség helyzete és tevékenységének fajtája, a menetnek a háborúhoz viszonyított időszaka, a harcocsi zászlóaljnak az előljáró menetrendjében elfoglalt helye, a harcocsi zászlóalj tevékenységének jellege a menet előtt, a szomszédok helyzete, a felek által alkalmazott tömegpusztító eszközök minősége, a terep- és útviszonyok, év- és napszak, valamint az időjárási viszonyok. A menetet befolyásoló tényezők és a menet körülményei hatással vannak a menetet végrehajtó harcocsi zászlóalj hadtápbiztosításának megszervezésére és végrehajtására is.

A háború folyamán olyan helyzetben levő harcocsi zászlóalj menetének hadtápbiztosítását tárgyalom, amelynek menetcélja kedvező helyzet felvétele a találkozójárc megvívására, a menet távolsága a napi menetteljesítmény kb. fele, a menetet egy menetvonalon az arcvonal felé, a harcocsi ezred menetrendjének élén, várakozási körletből, közvetlen szomszédok jelenléte mellett, bonyolult vegyi- és sugárhelyzet, nagymérvű rombolások közepette, dombos, erdős terepen, bonyolult időjárási viszonyok között, éjjel hajtja végre.

A harcocsi zászlóalj hadtápaegységei (ello. sz., ZSH) szervezete, anyagi készletei, rendszeresített technikai eszközei képessé teszik a harcocsi ezred hadtápb beavatkozásának korlátozott lehetőségei mellett is mintegy 120—150 km-es menet és ezután rövidebb időtartamú találkozójárc hadtápbiztosítására. Emellett azonban célszerűnek tartom a harcocsi zászlóalj hadtápb vezettségének további erősítését vezetési eszközökkel, elsősorban híradó eszközzel történő ellátását, védettségének, védelmének fokozását, a sebesült gyűjtési lehetőségek növelését.

A harcokosi zászlóalj hadtáp minden tevékenységének arra kell irányulnia, hogy alegysége minden esetben időben és harcükszültsége megőrzése mellett érkezzen be a találkozóharc terepszakaszára. Ennek szellemében készíti fel a zászlóaljparancsnok a századokat, az ellátó szakaszparancsnok pedig hadtápját a menet és találkozóharc megvívására, illetve annak hadtápbiztosítására. A felkészítés során az alábbi feladatokat kell végrehajtani.

A harcokosi alegységek felkészítése terén

- A harcokosikat fel kell tölteni lőszerrel, hajtóanyaggal.
- Különös figyelmet kell fordítani a harcokosik kenőanyagokkal való feltöltésére, a technikai szemlék kenő- és karbantartó anyagának biztosítására, mert elmulasztása sok hibaforrás előidézője lehet.
- A személyi állományt a zászlóalj készletén felül célszerű ellátni kétnapi készétel konzerv étkezéssel, melynek 2/3 része melegíthető legyen.
- A menet megkezdése előtt kiadós melegétkezést kell biztosítani.
- Nem kis feladatot jelent a technikai víz, valamint a személyi állomány részére szükséges ivóvíz biztosítása, mivel a harcokosi zászlóalj csak 1000 liter víz szállításához szükséges eszközzel rendelkezik.
- A személyi állomány fürdetéséről, fehérnemű váltásáról, elhasználódott ruházatának cseréjéről is gondoskodni kell szükség esetén.
- A harcokosi parancsnokok részére eligazítást kell tartani a készletükben levő anyagok felhasználására, feltöltésére, sérültek ellátására vonatkozóan.
- Külön kell ellenőrizni a menetbiztosítási feladatokra kijelölt alegységeknél a hadtápbiztosítási feladatok végrehajtását.

Harcokosi zászlóalj hadtápjá felkészítése terén

- Az ellátó szakasz járműveire fel kell málházni mintegy 20—25 t lőszert. A málházásnál biztosítani kell, hogy egy gépjárműről egy harcokosi fajtánkénti lőszerszükséglete kiszolgálható legyen. Ezért a járműveken 40% páncél-, 60% repeszgránátot célszerű elhelyezni, ugyanezen gépjárműre málházzuk a harcokosi géppuska és géppisztoly lőszert is. Kézi gránátot és jelzőtöltényt egyéb lőszerrel szállítani nem lehet, ezért azok átcsoportosítását csak közvetlenül az ellátási feladatok előtt végezzük el.
- Gázolajjal kell feltölteni az esetlegesen leürült töltőgépkocsikat és üzemanyagszállító utánfutót. A gázolajjal feltöltött töltőgépkocsikban az 5 db 20 literes kannát célszerű benzinnel feltölteni, míg az utánfutó 14 db kannájában benzint és különféle kenő- és karbantartó anyagot célszerű szállítani, mivel így biztosított a benzin- és gázolajüzemű járművek feltöltése is, valamint a harcokosi zászlóaljhoz lépcsőzött benzin külön szállítóteret nem vesz igénybe.
- Ellenőrizni kell az ellátó szakasz járműveinél a mozgást fokozó és biztosító eszközök meglétét, a csörlők, különösen a csörlőkötelek használhatóságát, a gumitömleők légnomásszabályozó berendezéseinek kifogástalan állapotát, a sánceszerszámok és vontatórudak meglétét, az áthidaló deszkák meglétét és állapotát, a hadtáp technikai eszközök üzemkész helyzetét.

— A gépjárműveket el kell látni vegyi- és sugármentesítő készülékkel (minden 2 db járműre egy készlet) és biztosítani kell, hogy a gépjárművezetők a hozzátartozó gumitartályokat vízzel feltöltsék.

— Ellenőrizni kell a fényálcázó és éjjellátó eszközök meglétét, az álcázó hálók, ponyvák helyes málházását.

— Meg kell győződni a járművek hajtó- és kenőanyaggal való feltöltöttségéről.

— Meg kell ismertetni a személyi állománnyal a menet alatti, a rövid pihenők alatti, valamint a találkozójarc bekövetkezésekor végrehajtandó hadtápbiztosítás feladatait, az alkalmazandó jeleket, jelzéseket, a tevékenységek rendjét légi, földi támadás, sugár, vegyi, bakteriológiaiilag szennyezett terepen való áthaladás esetén.

— Az ellátó szakasz parancsnoka személyesen is készüljön fel a menet és találkozójarc hadtápbiztosítására, ennek érdekében az ellátási feladatok végrehajtására szervezze meg az alegységek és hadtápagegységek közötti együttműködést, különös tekintettel a lőszerellátásra és egészségügyi biztosításra vonatkozóan (a lőszer szállítójárműről való átmálházásának feladatai, lőszermanőverek végrehajtása harcjárművek között, szakaszok között, századok közötti mennyiségi, fajtankénti manőverek a találkozójarc alatt, a sérültek, sebesültek átvételének, összegyűjtésének módja, kiképzett sebesültvivő katonák feladatai).

Az együttműködés szervezése során célszerű meghatározni, hogy melyik lőszer és üzemanyagszállító jármű elsősorban melyik alegységet, milyen sorrendben fogja ellátni.

Az ellátó szakaszparancsnok tájékozódjon felkészülése során a zászlóalj parancsnokával és az EPK HTPH-val való összeköttetés lehetőségéről és győződjön meg annak biztosítottságáról.

A felkészítés feladatai közé tartozik az ellátó szakaszon belüli együttműködés megszervezése is, amelynek során technikai figyelőpont és ZSH, a technikai záró részleg és az oda beosztott hadtáp erők és eszközök együttműködési feladatait szabályozzák.

A zászlóalj hadtápját a zászlóalj főerői mögött a zászlóalj törzsszel egy oszlopban, de attól látótávolságban a zászlóalj törzsfőnök oszlopparancsnoksága alatt harcokosi szakasz erejű utóörs biztosítása mellett a harcokosi zászlóalj technikai zárórészlege előtt célszerű menetetletni.

A harcokosi alegységek lehetőségei és előnyei biztosítják a szétbontakozás menetből történő végrehajtását és a találkozójarc megvívását. A találkozójarcra jellemző a nehezen áttekinthető és gyorsan változó helyzet. Ebből következik, hogy a harcokosi zászlóalj hadtápjának nagyon rövid, de a *szétbontakozásra elegendő* idő áll rendelkezésre. A rendelkezésre álló időt kiszámíthatjuk. A harcfelderítő járőr az ellenség harcfelderítőinek megjelenését a zászlóaljparancsnoknak jelenti. A zászlóaljparancsnok képes 10 perc alatt elhatározást hozni, legalább 5 perc szükséges az alegységek feladatainak megszabásához. Az elfogadott normák alapján zászlóalj oszlopból századoszlopba való szétbontakozáshoz 5 perc, századoszlopból szakaszszlopba való szétbontakozásra 5 perc és szakaszszlopból való szétbontakozásra ismét 5 percet számolhatunk. Ha az ellenség megjelenéséről az ellátó szakaszparancsnok idejében tudomást szerez, akkor a zászlóalj hadtáp szétbontakoztatásához mintegy 30 perc áll rendelkezésre. Ez

idő alatt kell a zászlóalj hadtáp részére szükséges területet felderíteni és a zászlóalj hadtápot szétbontakoztatni. A ZSH-et célszerű a technikai figyelpont közelében, a zászlóalj ellátó szakaszt a zászlóalj törzse mögött, attól 3—500 m-re megfelelő terepfedezet mögött elhelyezni.

A zászlóalj hadtáp menetvonalát rendszerint a zászlóalj előrevonási útvonalával azonos *útvonalon* jelöljük ki. Előfordulhat azonban, hogy nehezen járható útvonalon, oszloputakon kerül a harckocsi zászlóalj előrevonásra. Ekkor a harckocsi zászlóalj gépkocsi állománya egy oszlopban műúton vagy más jól járható menetvonalon hajthatja végre menetét. Ilyenkor a zászlóaljparancsnokkal szoros összeköttetést kell tartani, mert az összeköttetés hiánya végzetes következményekkel járhat, különösen találkozóharcban.

A harckocsi zászlóalj mind az ellenség megközelítésének időszakában, mind a találkozóharc időszakában ki van téve a rakéta- és atomfegyverek csapásainak. Gyakran előfordul, hogy sugár, vegyi- vagy bakteriológiaiilag szennyezett terepszakaszt kell leküzdenie.

A harckocsi zászlóalj hadtápjának követnie kell a **zászlóalj harcát**. A harckocsi sugárszint csökkenési együtthatója 10, míg ugyanez a gépkocsiknál 2. Ebből következik, hogy az ellátó szakasz személyi állományánál nagyobb gondot kell fordítani a *tömegpusztító fegyverek* hatásának csökkentésére.

Melyek az ellátó szakasz lehetőségei? A harckocsi zászlóaljat az ezredparancsnok rendszerint vegyi-, sugár felderítő járőrrel erősíti meg, mely adatokat szolgáltat a zászlóalj törzsnek. A harckocsi zászlóalj törzse rendelkezik egy fő sugárellenőrző tiszthelyetttel, akinek feladatai közé tartozik a zászlóalj törzs települési helyének és hadtáp elhelyezési körletének az állandó és folyamatos ellenőrzése.

A zászlóalj hadtáp elhelyezésénél alkalmazni kell a széttagolt elhelyezés elveit, megfelelően kihasználva a terep védőképességét, melyet fokozni kell a terep műszaki berendezésével. Mindenképpen biztosítani kell a személyi állomány részére az egyszerű fedezékek kiépítését. Elő kell készíteni és használni a rendszeresített egyéni vegyivédelmi eszközöket, alkalmazni kell a rendszeresített álcázó eszközöket. Mindezen eszközök alkalmazásával kell a szennyezett terepszakaszt leküzdeni, a zászlóalj harcát követni, a szükségletet kielégíteni, mivel a szennyezett terepszakasz megkerülésére a zászlóalj sávjában kevés lehetőség van.

A zászlóalj hadtáp anyaga szennyezettségének ellenőrzésével a vegyi-, sugár felderítő rajt, illetve a sugárellenőrző tiszthelyettest (tisztest) lehet megbízni. A tömegpusztító tgyverek következményeinek felszámolására a zászlóalj mentő csoportjába hadtáp erőkből egészségügyi tiszthelyettest, hordággal felszerelt tehergépkocsit és nem szervezetszerű sebesültvivő katonákat célszerű kijelölni, illetve az egész ZSH-et beosztani.

Abból adódóan, hogy a találkozóharc bonyolult és gyakran változó helyzetben, irányokban összefüggő harcvonal nélkül folyik le, gondosan meg kell szervezni a harckocsi zászlóalj hadtápjának *őrzését és védelmét*. Ehhez elsősorban az ellátó szakasz szervezetszerű állományát és eszközeit lehet felhasználni. Különös gondot kell fordítani a harckocsik elleni harc megszervezésére. Célszerűnek tartom, ha a harckocsi zászlóalj parancsnoka a második lépcsőben levő század egy szakaszának vagy a zászlóalj

tartalékának a fő feladat meghagyása mellett olyan feladatot szab, hogy biztosítsa a zászlóalj törzs és zászlóalj hadtáp védelmét. A zászlóalj hadtápjá légvédelmét elsősorban légifigyelő kijelölésével, az álcázás gondos végrehajtásával, a műszaki munkák elvégzésével, valamint az alacsonyan támadó repülőgépek és helikopterek ellen a lövészfegyverek összefogott tüzevel képes az ellátó szakasz parancsnoka biztosítani.

A harckocsi zászlóalj találkozóharc előtt rendszerint találkozó menetet hajt végre. Mivel a találkozóharc gyors üteme, hevesége a hadtáp számára kevés lehetőséget biztosít a feltöltések végrehajtására, ezért azt rendszerint a menet megkezdése előtt befejezzük, a menet hadtápbiztosítását a találkozóharc anyagi biztosításának részeként tekinthetjük.

A menetre alapvetően a hajtóanyag fogyasztás lesz jellemző. Az anyagok harckocsikig történő lépcsőzése a menet megkezdése előtt megtörtént. Így csupán a harckocsinál levő kiegészítő készlet feltöltése válik szükségessé. Ez elvégezhető a rövid pihenő alatt, vagy a megállásoknál. A menetközbeni feltöltést akkor alkalmazzuk, ha a rövid pihenők ideje alatt egyéb munkák elvégzése miatt nem nyílt lehetőség.

A feltöltést két fő, az irányzó és töltőkezelő végezze. A feltöltéshez szükséges eszközök: hordónyitó kulcs, MZA-3 elektromos feltöltő szivattyú tartozékaival, üzemanyagtartály nyitó kulcs, 2 db biztonsági öv. Mivel a harckocsiról történő leesés veszélye fennáll, a biztonsági öv hosszát úgy válasszuk meg, hogy a harckocsiról történő lecsúszás lehetőségét kizárja, ugyanakkor biztosítsa a feltöltési munkák elvégzését. A feltöltéshez szükséges időt kiszámíthatjuk. Az üzemanyag feltöltő szivattyú üzemkészt állapotba helyezési ideje 3 perc, a kezelő személyzet 2 perc alatt képes a biztonsági öv felcsatolására és biztonságos rögzítésére.

A hordók és üzemanyag tartályok nyitása 1 perc alatt elvégezhető. Az elektromos feltöltő szivattyú teljesítménye üzemanyag szivattyúzás esetén 60 liter/perc, így 400 liter gázolaj feltöltéséhez 7 perc szükséges. A felhasznált harckocsi motorolaj feltöltéséhez, mivel a harckocsi olajfogyasztása 100 km-en 7—11 liter és a szivattyú teljesítménye +5 °C-on 2,5 liter/perc, 5 perc szükséges. A záródugók visszahelyezése 1 perc alatt elvégezhető. Ilyen időösszetevők alapján a harckocsi kiegészítő készletnek feltöltése a parancs vételétől számított 19—20 perc alatt megtörténhet. A feltöltő szivattyú karbantartásának ideje 12—15 perc, így a feltöltés utáni eredeti helyzet 32—35 perc alatt visszaállítható.

Ha az ismertetett menettávolságot figyelembe vesszük, az indulás előtti kiadós melegítésként után is a menetvonalon legalább egy étkeztetésre szükség van. Szükségszerű, hogy a menetközbeni étkeztetést, készételkonzerv felmelegítése a harckocsi alegységeknél problémát nem jelent, mivel az a harckocsi hűtőszalujára ráhelyezve, a gépkocsikon az adagoló és a motor közé helyezve menet közben felmelegíthető. Az étkezés menet közben elfogyasztható, a harckocsivezető váltását az étkezés idejére a harckocsi parancsnok biztosítani tudja.

A harckocsi zászlóalj lőszerfogyasztása a találkozóharc sok tényezőjétől függ, ezért csak tapasztalati számokra támaszkodhatunk. A találkozóharc harckocsi lőszer fogyasztása elérheti a 0,9—1,0 javadalmazást is. Ebből következik, hogy a zászlóalj hadtápjában levő lőszerkészletet át kell adni az alegységeknek. A harckocsiknak való lőszerátadás terepfedezet

mögött, megfelelő biztosítás mellett, a harckocsi századparancsnok igénylésére, a szakaszparancsnok irányítása mellett, az egész harckocsi személyzet és gépkocsivezető igénybevételével végrehajtható. A harckocsi zászlóalj löszerszállító raja képes 10—12 db harckocsi utántöltésére. Ilyen mennyiségű harcjármű egyidőben történő feltöltésére azonban lehetőség nincs. A feltöltést elsősorban a második lépcsőbe, vagy a zászlóalj tartalékába kivont alegységeknél hajtjuk végre. Egyidőben 2—3 harckocsinál többet ne tervezzünk feltölteni. Így is biztosítható, hogy a második lépcsőben levő harckocsi századot 60 perc alatt a löszerehajtó raj 50⁰/₀-os bevonásával fel tudjuk tölteni.

A találkozóharcban különös jelentősége lehet a löszermanőverek végrehajtásának. Előfordulhat, hogy a harc hevessége miatt az ellátó szakasz járműveivel lehetetlen a löszerehajtás végrehajtása. Ilyen esetben a második lépcsőben levő harckocsi század harckocsijaival vagy PSZH-val szállíthatunk előre löszert, megszervezzük a löszerehajtást, esetleges újraelosztását.

Az egészségügyi biztosítás terén figyelembe kell venni, hogy sérültek elsősorban ott keletkeznek, ahol a harckocsik vagy más technikai eszközök is megsérülnek. Ezért célszerű a ZSH-et a technikai figyelőpont mellett elhelyezni, ahol képes megfelelő körülmények között az elsősegély végrehajtására. A sérült technikai eszközöket rendszerint a sérültekkel együtt célszerű kivontatni, de előfordulhat, hogy a harcmezőn a harckocsiból a sebesülteket ki kell emelni. Ilyenkor a sérültet terepfedezet mögött kell a sebesült fészekbe hátraszállítani. Amennyiben az előjárónak rendelkezésére állnak megerősítő egészségügyi erők és eszközök, akkor ebből biztosítani kell a zászlóalj részére legalább egy fő orvost, esetleg felcsert és sebesültszállító gépkocsit, mivel a sérültek hátraszállítása első orvosi ellátásra hosszabb időt vesz igénybe, mint más tevékenység során. A harc alatt elsősorban az első lépcső sérültjeinek kiürítésére kell törekedni, mivel ezen alegységek mehetnek át támadásba, vagy üldözhetik a visszavonuló ellenséget.

Az ellátó szakasz által végrehajtandó feladatok vezetése csak akkor hajtható végre maradéktalanul, ha az ellátó szakaszparancsnok megfelelően tájékozott. Tájékozódhat elsősorban a zászlóalj törzsfőnöktől, de a zászlóaljparancsnok technikai helyettesétől is. A tevékenységét az EPK HTPH szóbeli intézkedése (ritkán írásban is megkaphatja) figyelembevételével a harckocsi zászlóaljparancsnok (TÖF) parancsára végzi. Alegységével személyesen tartja az összeköttetést, hadtáp feladatok végrehajtására vonatkozó parancsait személyesen adja ki alárendeltjeinek. A zászlóalj parancsnokával a zászlóalj törzsfőnök rádióján tarthatja az összeköttetést. Az EPK HTPH-el közvetlen összeköttetése nincs, így kéréseit, jelentéseit a zászlóalj parancsnokán keresztül tudja eljuttatni az EPK HTPH-hez.

Nem volt célom a harckocsi zászlóalj menetének és találkozóharcának hadtápbiztosítását minden részletében tárgyalni. Csupán néhány megkülönböztető vonásra akartam rámutatni abból kiindulva, hogy a menetek és találkozóharcok gyakoriak lesznek, ugyanakkor azok számos sajátossággal rendelkeznek. Ezért a továbbiakban is szükséges foglalkozni a harckocsi zászlóalj hadtápbiztosításának problémáival.